

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MÉLFELMÉN BETHKÉNT ÉVTISZÉK:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmaikor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlévelő (városi ház,
Földszíni 7. sz. ide küldendő
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendőek
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadóhivatal: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A közigazgatási bizottság ülése.

Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága f. hónap 5-én tartotta rendes havi ülését Kovács József polgármester elnöke alatt. Az ülésen a szakelődök terjesztették elő jelentésüket a következő sorrendben.

1. Polgármesteri jelentés július hónapról. a)

Rendészet. A rendőrség által letartóztatott okirathamisítási 1 egyén, lopásért 1. gyilkolásért 1 egyén, rendőri büntetve lett 187, összesen 190 egyén. A városról eltoloncoltatott 18 egyén. A városon keresztül 50, kényszerutlevéllel kiutasított 25, összesen 95 egyén. **b) Iparügy.** A rendőrfőkapitányság, mint elsőfoku iparhatóság által különböző iparágak önálló gyakorolhatására összesen 31 egyén láttatott el parengedéllyel vagy iparigazolvánnyal és ezek kiadása alkalmával 310 korona folyt be a házipénztárba iparisikolai célokra. **Munkakönyv 71 darab** adótot-t. **c) Katonaiügy.** A katonai létszám volt: a és sz. kir. közös hadseregben 1293 ember és 551 ló; a m. kir. honvédségben 858 ember és 473 ló, összesen 2151 ember és 1024 ló. Mint átkelő beszámolólatott 1 tábornok, 9 törzész, 6 főtiszt és 9 legény. A lakosságnál elszállásolt volt a m. kir. 2. honvédszázarezredből 10 tiszta, 180 legény és 180 ló. A m. kir. 9. honvédszázarezredből 23 tiszta, 360 legény és 360 ló, utóállítatott 12 helybeli és 5 idegen egyén. **d) Adóügy.** Befizetett állami adó és kamal fejében 74,332 K 34 f, országos betegápolási pótdó 3512 K 44 f, hadmentességi-díj 2001 K 51 f, fegyveradó 30 K, házalási adó 6 K, orsz. betegápolási pótdó 30 f, idegen adó és illeték 632 K 85 f, orsz. munkás és gazdasági járulék 15 K 60 f, kereskedelmi és iparkamarai illeték 320 K 60 f, nyírvizszabályozási járulék 858 K 37 f, 1%-os járdaadó 604 K 67 f, 2%-os tüzváltás 1209 K 34 f, 2%-os iparisikolai-adó 1209 K 34 f, 3 1/2%-os alamaizna váltás 2116 K 34 f, 18 1/2%-os községi pótdó 11,186 K 72 f, utadó 5716 K 80 f, ebadó 86 K, egyházi adó 1020 K 89 f, végrehajtási költség 1621 K 21 f. **e) Községi bíróság ügyforgalma.** Hátralék június hórl 175 drb. Új panasz érkezett 533. Utlevél kiadott 6 drb.

2. **A királyi ügyész jelentése.** Junius végén fogva maradt 75 férfi, 14 nő, júliusban jött 28 férfi és 6 nő, szabadult 34 férfi és 6 nő, fogva maradt július végén 69 férfi, 14 nő. Fegyelmileg büntetve senki sem volt. A rabmunka keresmény 68 K 20 fillér volt, melyből a letartóztatottaknak 62 K jutott.

3. **A tisztí főorvos jelentése.** A közegészségügyi viszonyok július hónapban elég jók voltak. A halálozás kevesebb volt, mert júniusban 208, júliusban 186 halott volt. A megbetegedések leginkább az emésztő-szervek hurutos bántalmái voltak, a nyári gyermek bélhurut is mutatkozott a szokottnál kisebb mértékben, kanyaró 34, vörheny 5, roncósodó toroklob 1, hasiaghymáz 11, fültömirigylob 2, számarhurut 4, bárányhimlő 2, vérhas 1, trachoma 2 esetben. A gümőkór halálozás aránylag csekély 8-60%, a gyermek bélhurut 20-42%.

A piacvizsgálat megtartott. A legtöbb kifogás az üzleti helyiségek és eszközök tisztátalansága miatt emeltetett. Született júliusban 128 fiú és 130 nő, elhalt 84 férfi és 102 nő. Törvénytelen szülött volt 28, Házasságra lépett 46 pár. A mentőegyesületnek 55 esete volt. A kórházba júliusban felvettek 333 beteget, kibocsátott 277, meghalt 20. Július végén maradt 233.

4. **Az árvaszéki elnök jelentése.** Junius végén gyámság és gondnokság alatt maradt 5263 egyén, ezekhez jött júliusban 56 egyén, töröltetett júliusban 43 egyén. A gyámpénztár állása július 31-én

kézpénz	8922 K 68 f,
betét és értékpapír	1.066,058 " 95 "
adóslevél	1.112,563 " 74 "
drágaság, érték	7105 " 47 "
letéti kezelés, kézpénz	13,199 " 49 "
betét és értékpapír	316,416 " 24 "
adóslevél	5250 " — "
drágaság	38 " — "
kamathátralék	5274 " 38 "

Elintéztetett 661 ügydarab.

5. **A pénzügyigazgató jelentése.** Befolyt júliusban:

egyenese adóban	165,985 K 91 f,
hadmentességi-díjban	1844 " 18 "
bélyegjövődékben	75,371 " 86 "
jogilletékben	53,153 " 72 "
díjjövődékben	2380 " 07 "
dohányjövődékben	179,367 " 06 "
határvámjövődékben	11,607 " 16 "
fogyasztási és italdobban	25,908 " 67 "

Összesen 515,610 K 63 f.

6. **Királyi tanfelügyelő jelentése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Thót László debreczeni ref. tanítóknak a népnevelés terén szerzet kiváló érdemeik jutalmazása egyenkint évi 200 kor. Személyi

pótlókat engedélyezett és utalt ki; Csongor Dániel, Molnár Ferenc, Jenei Mihály és Pálfi Lajos debreczeni tanjai állami tanítókat a karczagi földművelés iskoláján tartandó négyhetes mezőgazdasági tanfolyamra felvette.

A szakelőadók jelentését a bizottság tudomásul vette, mire az ülés véget ért.

A termés.

A földművelésügyi miniszter a gazdasági tudósítók közlései alapján közzé tette az idei termésről szóló jelentését. Az arató munka jórészt befejeződött, a jelentés számszerű adatai már nem a tudósítók becsülésén alapulnak, hanem a tényleges eredményt tüntetik föl, amelyen már nem sokat fog változtatni az itt-ott még folyamatban lévő cseplés később közbevetendő eredménye. Az újabb miniszteri jelentés nem cáfol rá az előző jelentésekre, így nem is mond vigasztalót és bele kell törődnünk abba, hogy a gabonát exportáló államok sorából egyelőre kiesünk. Különösen a buzatermés silányságát panaszolja föl, amely még a tavalyi közepes termésnél is csaknem *hét millió* métermázsával kisebb és megokolta teszi, hogy szállító kötelezettségekkel tullehelt malmok szívesen vásárolják a külföldi búzát. Bár jobb minőségű, de kevesebb hozamot adott a rozs is, elleben az árpa és zab termés néhány százezer métermázsával meghaladja a tavalyi termést. Egészben véve a magyar gazda nem fogja az áldottak esztendőik között emlegetni az ideit, hogy az édes anyaföld nem hagyja jutalmazatlan gyermekeinek szeretetét és hozzávaló ragaszkodását. A jelentés a következő:

Julius második felében bekövetkezett száraz meleg, amelyet csak elvétve váltott föl szeles és csapadékos időjárás, az aratás, hordás és cseplés munkálatait országszerte előmozdította. A mivél munkálatok befejeztével a gyors érésben levő gabonánemű learatása végre serényebben is haladhatott, igaz, hogy a szalmás termés sok helyütt egyszerre ért be, sőt bizonyos vidékeken e miatt a munkatorlás jelei is mutatkoztak. A termények learatására munkaerő eléggé bőven állott rendelkezésre és bár egyes helyeken a buzatermés eredménye a várakozáson alul sikerült, de azért sehol nem volt nagyobb differencia a munkaadók és munkások között. Az egész országban az arató és betakarító munkálatok teljesen zavartalanul fog lefolyni.

Amennyire kedvezett a száraz csapadégmentes időjárás az aratásra, betakarításra és a megkezdett cseplésre, olyannyira kedvezőtlen volt a kapásnövényre, takarmányfélére, fűzélékre, kertifélére, szőlőre és gyümölcsre. Némely vidéken a kapásnövény, nevezetesen a tengeri, répa, burgonya annyira sünlyi a szárazságot és hőséget, olykor viharos, szárító szeles időjárás is volt, hogy néhol komoly veszedelem fenyegeti már a gazdák termését. A lefolyt 14 napos időszakban eső ugyszólván az egész Tisza és Duna mentén nem volt. A magasabb hegyi vidékeken, a Kárpátokban néhol elegendő eső esett, sőt itt-ott panaszkodtak

már az eső bősége miatt is. A forróságot néha föl váltó zivataros jellegű lecsapódásban gyakran volt jégeső.

Amint már több alkalommal hangzottattuk, az ezidei gabonatermés hozamában nagyobb egyenlőtlenség mutatkozik: vidékek, járások, sőt községek szerint is nagy az eltérés. Különösen kitűnik ez a búzánál, de részben a rozsnál is, bár ez utóbbinál az eredmény még is kielégítő. Az árpánál és a zabnál látható különbség az országosan remélt termésátlagot néhol szintén ellensúlyozza, mindazáltal ez a két termés nagy átlagban a várakozásnak megfelel. A meglepetések és a csalódások tehát ezáltal is napirenden vannak és aszerint mutatkoznak, amint a cseplés előrehalad. Az sem lehetetlen azonban, hogy az uradalmak cseplő eredményei az eddig ismert átlagot még megváltoztatják, Ebből ismét tanulság az, hogy amíg a próbacseplés mindenfelé meg nem történik, addig alig is lehet teljesen tájékozódni a valódi eredményről. Vitathatatlan ugyan az már, hogy például a *buzatermés nagyon* kevés helyen felel meg a várakozásnak. Vannak ugyan egyes kisebb vidékek, illetve vármegyék, ahol az eredmény mennyiségileg és különösen minőségileg kielégítette a termelőket, mindazonáltal éppen mert bőségesebbek ezek az átlagok, az országos eredmény nem csak hogy ki nem elégítő, hanem a múlt évvel szemben egészben véve is kedvezőtlen.

A 78–80–82 kilogrammos jó minőség, amely mindenfelé bőven található, bár nem hiányzik a 72–75 kilogramos gyenge minőség sem, nem képes annyira ellensúlyozni a nagyon sürűen előforduló kis termésátlagokat, hogy ez által az országos összes eredmény mérlege kielégítőbb lehetne. A búzaszalma termés hozama is nagyon csekély. Alig van vidék, ahol meg volnának elégedve.

A *rozstermés* különb. Jobban fizeteli, sőt néhol olyannyira jól, hogy a gazdák várakozását is felülmutta. Szenvedett ugyan ez is a tél folyamán, azonban korántsem annyira, mint az őszi buza, árpa, vagy repec. Virágzása közben sem érte nagyobb baj, néhol ugyan ablakos, illetve csorba lett, de mert a szemképződés zavartalan volt, a mag általában jól sikerült. Az erőteljes, egészséges szárból és kalászból bőven jutott ki a szép minőségű mag, amely azonfelül hogy egészséges és súlyos is, a termésátlagot mindenfelé sikeresen megjavította. A rozstermés hozama, országos átlagban számítva az eredményt, nem csak hogy elérte a közepes átlagot, hanem azt jóformán meg is haladta.

Az *árpa és zabtermés* (az aratás ugyan a hegyi vidékeken még folyamatban van) általában kedvező. Mindkét termés várakozáson felül sikerült, sőt néhol oly kitűnő az eredmény, hogy az előző évek hozamát felülmulja. Mind a minőség, mind pedig a mennyiség országos átlagban jó középnek minősíthető. Csaknem több a súlyosabb és fehére színű, mint a sárgás és könnyű kvalitású árpa. Van ugyan barnás színű árpa is, mindazonáltal nem sok, mert az aratás az árpát termelő főbb

vidékeken már száraz időjárás mellett folyt le, tehát eső nem ronghotta meg az árpa minőségét.

A zab is többnyire első rendű. Szép fehér színű és sulyos, néhol ugyan a hőség miatt van apró szemű zab is.

A gazdasági tudósítók adatai szerint a valószínű termés augusztus 1-én: *Buza 34,002.600 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 41,423,229 mm.). *Rózsa 11,866.700 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 12,190,421 mm.). *Árpa 14,564.700 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 12,263,031 mm.). *Zab 12,959.800 mm.* (1908-ban a végsőeredmény 10,184,926 mm.).

Hírek.

— **Személyi hír.** Roncsik Lajos főszámvevő szabadságáról hazaérkezett és hivatala vezetését átvette. Végh Gyula rendőrfőkapitány fűrdőbe utazott, távolléte alatt Boldisár Kálmán tb. tanácsnok, a bűnügyi osztály vezetője helyettesíti.

— **Szabadságon.** Ujfalussy József kórházi igazgató főorvos megkezdte harminc napra terjedő szabadság idejét. Ezen idő alatt Horváth Károly dr. helyettesíti.

— **A debreczeni csata emléknapja.** Kegyeletes ünnepséget rendezett a városi tanács augusztus 2-ikén, a debreczeni csata hatvanéves évfordulóján. Az ünnepi menet délután 5 órakor érkezett meg a honvéd temetőbe, ahol a munkás delegáció éneke után Koncz Ákos tb. tanácsnok mondott ünnepi beszédet, majd Szilágyi Dezső ügyvédjelölt szép szavala után ismét a munkás delegáció énekel. Az ünnepségen a városi tanács képviselőitében megjelentek: Vecsey Imre polgármester helyettes, főjegyző, Körner Adolf, Király Gyula, Csóka Sámuel tanácsnokok és a tisztikarból igen számosan. Az ünnepi beszéd után a honvéd sírokra a város közönsége díszes koszorút helyezett.

— **Halálozás.** Rimaszombathy István, Karczag város első tanácsnoka, mint részvétellel értesülünk, elhunyt. Végrendeletében összes vagyonát jótékony célokra hagyta.

— **A rendőrség ruha- és cipő szükséglete.** Városunk tanácsa versenytárgyalást hirdetett a rendőrség ruha- és cipő szükségletének beszerzésére. A versenyben helyi és budapesti cégek vettek részt. A tanács f. hónap 4-ikén döntött a pályázat ügyében. A ruhaszállítással Rosenfeld H. és Fia budapesti céget, a cipőszállítással Grünbaum Mór német, a Versenyúru ház tulajdonosát, végül a csizmaszállítással Mandel Lipót helybeli céget bízta meg, mint legelőször ajánlattevőket.

— **A szentesi adóhivatali tisztviselőket hivatalvesztésre ítélték.** A szentesi adópanama ügyében a fegyelmi eljárást befejezték. Brazartottó János, Koncz Gábor és Csucs György adótitestek, valamint Papp Béla adópénztári tiszt ellen a polgármester által folyamatba tett fegyelmi ügyben Ciacricis Lajos dr. alispán, mint elsőfokú fegyelmi hatóság a vármegyei tisztú ügyész meghallgatása után úgy határozott, hogy az 1886. évi XXII. t. c. 90. §. a) pontja alapján vétkesnek mondotta ki

őket hivatalos kötelességeik megszegésében és ugyanazon törvény 95. §. b) pontja alkalmazásával hivatalvesztésre ítélte a tisztviselőket. Egyidejűleg a büntető eljárás megindítása végett a hivatalvesztést kimondó határozatot, a vonatkozó vizsgálati adatok közlése mellett, a szegedi kir. ügyésznek megküldeni rendelte. Az alispáni határozat ellen 15 nap alatt felelkezés adható be.

— **Budapest székesfőváros törvényhatósága által boldog emlékeztető József főherceg ur. ő cs. és kir. fensége honvéd főparancsnokságának 25. évfordulója emlékére** a m. kir. honvédség köteleikébe tartozó, vagy tartozott egyének árvai vagy félárvai neveltetésére letesített alapítványi helyek közül 1909—10. tanév kezdetén az Erzsébet leányárvaházban két hely kerül betöltés alá, mely helyekre nézve a kijelölés joga, az illetőségre való tekintet nélkül, ő császári és királyi fenségét József főherceg urat illeti meg. Ezen helyek betöltése céljából az alábbi pályázatú hirdetéssel bocsátott ki. Budapest székesfőváros közönsége által boldogult emlékeztető József főherceg ur. cs. és kir. fensége honvéd főparancsnokságának 25. évfordulója alkalmából s annak emlékére, a m. kir. honvédség árvai részére, az illetőségre való tekintet nélkül, letesített alapítványi helyek közül folyó évi szeptember hó 1. ével Erzsébet leányárvaházban két hely kerül betöltés alá, amely helyekre emezel pályázatú hirdetettik. Az árvaházba való felvételt kellékeikéig igazolandó a) az, hogy a felvételt kért gyermek tényleg a m. kir. honvédség köteleikébe tartozott vagy tartozó apának törvényes leszármazója; b) vagyontalanság; c) (félárvának, akik tudniillik apátnak vagy anyátnak) az életben levő szülő vagyontalansága; d) hogy az árva 6. életévét már betöltötte és hogy a 12-ik életévét még túl nem haladta; e) hogy ép testi és elméjű, a himlőn átesett, vagy ellene sikerrel beoltott. Az árva kora és szülők elhalálása hiteles anyakönyvi kivonattal, a testi és elméleti állapot a himlőoltás és vagyontalanság közhatalóságilag hitelesített orvosi és helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó. A kellően felszerelt bégyletlen kérvénnyel, — melyekben a szülő vagy gyerme név, állása és lakhelye (város, megye, utolsó posta) is felelmentendő, a **folyó évi augusztus hó 15-ig** a m. kir. honvédelmi miniszterhez nyújtandó be, ahonnan Budapest székesfőváros hatóságához fognak küldetni és a kijelölési jog gyakorlása végett József főherceg ur. ő cs. és kir. fenségéhez fognak felterjesztetni. Az alapítványi hely az 1909—10. tanév kezdetén lesz betöltendő s a felvételt vagy fel nem vételről az árvaik hozzátartozói Budapest székesfőváros tanácsa által hatósági uton fognak értesítettik.

11,062—1909. sz.

Ló- és szarvasmarha eladás.

Debreczen sz. kir. város törzsménéséből és törzsgulyájából kislejtezett és számfelötti lovak és szarvasmarhák napvilános árverésen a debreczeni országos baromvásártéren és pedig a lovaknak augusztus 8-án, a szarvasmarháknek augusztus 9-én — mindenkor délelőtt 9 órakor eladása rendeltetvén — ezen árverésre a venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az eladatni rendelt jószágok előzetesen a város eperszerté telepén megtekinthetők.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi aug. hó 5-ik napján tartott üléséből.

Városi Tanács.

Arlejtési hirdetemny.

Debrecen sz. kir. város közönsége a város régi belterületén és az ahhoz csatolt részeken mintegy 1400 drb kataszteri fixpont állandósítására szolgáló testek szállításának biztosítása végett zárt versenytárgyalást hirdet.

A fixpont test 3 részből áll, ugymint: a rajzban feltüntetett kovácsolt vascsöveket magában foglaló cement-beton tömbből, a két kovácsolt vascsövből és a tömböt fedő terméskő lapból.

Ajánlat csakis az egész teljesen kész testnek szállítására tehető.

Részletes tervrajz és a szállítási föltételek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-u. 2. II. emelet) a hivatalos órák alatt délelőtt 8—1 óráig megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a kataszteri fixpontok állandósítására szolgáló testekre” felirattal a polgármesteri hivatalhoz 1909. évi augusztus 15. napján d. e. 10 óráig nyújthatók be.

Az ajánlatban kiteendő, hogy pályázó a tervet, feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri.

Az ajánlatához esatolandó a házipénztári hivatalnál letett, az ajánlati összeg 5 százalékának megfelelő bánatpénzről szóló letéti jegy.

Az ajánlatok 1909. évi augusztus hó 15. napján d. e. fél 12 óraker fognak a polgármesteri hivatalban nyilvánosan felbontatni.

Elkésve érkezett, javított vagy hibás kitételeket tartalmazó, valamint ezen kiírástól eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntéssig kötelezettségben maradnak.

Debrecen sz. kir. város fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson és esetleg az ajánlatok mellőzésével a szállítást más módon biztosíthassa.

Debrecen, 1909 július 26.

Kovács József s. k.,
polgármester.

1309, 3746, 4304, 9768, 9980 és 10,426. szám.
1909.

Pályázati hirdetemny.

Debrecen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékkönnep alkalmával létesített „Koronázási alap” művészeti és iparművészeti célra szánt 600—600 koronás két ösztöndíjára, valamint a „Meszena” alapítvány egy 600 és két 300—300 koronás ipari ösztöndíjára, melyek közül az előbbi egy kezdő iparosnak műhely berendezés és továbbfejlesztés céljából, a két utóbbi pedig iparosok számára tanulmányozási célokra adatik ki, az 1909/10. isk. évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon első sorban debreczeni illetőségű, szegény sorsu egyéneket, kik a művészet, iparművészet és ipar bármelyik ágában szerzett ismereteiket, tanulmányaikat, közép- vagy felsőbb iparskolákban továbbfejlesztési óhajtaik, hogy ezen ösztöndíjak elnyerése iránti kérvényüket okmányokkal s esetleg már kész műveikkel kellőleg felszerelve a polgármesteri titkári hivatalba f. évi augusztus hó 20-ik napjának déli 12 órájáig annál is inkább adják be, mert később érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi július hó 26-ik napján tartott üléséből.

A városi Tanács.

Alapítottatott 1561.

Telefon : 270.

« DEBRECEN SZAB. KIR. VÁROS »

KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

(VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaiával felszerelve, készíti mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺☺☺

Tartós betűreborból készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.